

ULF - MANNEN BAKOM PLYMATE

Nu startar PLY:s artikelserie "Svenska schackprogrammerare av världsklass". Först i raden presenterar vi Ulf Rathman från Spånga. Ulf är 41 år och datakonsult på Systemhuset AB. Han tillhör veteranerna inom dataschacket och har hållit på sedan 1974. De flesta känner till honom som mannen bakom Conchess och Plymate.

Var snäll och berätta för PLY:s läsare om din bakgrund som schackprogrammerare!

-Jag började med schackprogrammering 1974. Tre år senare var jag klar med mitt stordatorprogram "Dark Horse" och ställde upp med det vid VM i Toronto. Chess 4.6 vann och Dark Horse delade sjätte plats.

-1979 började jag göra ett mikrodatorprogram. Jag ställde upp med detta program vid mikrodator-VM i Travemünde 1981 under namnet Princess. Det gick bra där - programmet kom tvåa efter Fidelity Experimental - vilket ledde fram till en kommersiell produkt. Datorn fick namnet Conchess och såldes i tre olika bräden. Programmet säljs fortfarande som grundprogram till Conchessbrädet.

-Efter denna framgång jobbade jag vidare. Hösten 1984 var det nya Conchess-programmet färdigt. Detta program måste betecknas som helt nytt och hade inte så många likheter med det gamla. Programmet delade segern vid VM i Glasgow.

-Nästa höst var jag klar med Plymate-programmet, som kan betecknas som en vidareutveckling av Conchess Glasgow. Plymate kom tvåa vid VM i Amsterdam efter det överlägsna Mephistoprogrammet.

Hur mycket tid lägger du ner på schackprogrammerandet?

-Det har varierat genom åren. 1981-1984 var det mer än heltid. Därefter har det varit periodiskt, tidvis ganska intensivt.

Vilka personer samarbetar du med?

-Ekonomiskt har det varit många personer inblandade. Men främst vill jag nämna Johan Enroth och Lars Hjorth. Johan har betytt väldigt mycket både ekonomiskt och schackligt. Han har bland annat utfört omfattande tester och kommit med värdefulla synpunkter. Programmeringsmässigt har jag haft ett stort och fint samarbete med Lars Hjorth. Jag måste också nämna stödet från alla på Systemhuset.

Hur får du dina idéer?

-Från allra första början lärde jag mig genom böcker om schackprogrammering. Därefter har jag jobbat vidare med egna idéer. Jag får impulser genom att läsa

artiklar i tidskrifter, t ex ICCA-Journalen. Jag har också haft kontakt med starka svenska schackspelare och försökt att omsätta deras synpunkter i schackprogrammet.

Vad använder du för dator, när du programmerar?

-Under de senaste åren har jag använt mig av en Commodore Pet med 32 KByte som expanderats med 8 KByte. Detta har sina problem, eftersom hela Plymateprogrammet inte får plats på en gång i denna dator. Så jag får testa delar av programmet var för sig.

Hur stark schackspelare är du själv?

-Jag har inte spelat schack seriöst på åtskilliga år. Men då jag gjorde det, hade jag ett ratingtal på ca 1850.

Hur går det när du själv spelar mot Plymate?

-På blixn har jag inte en chans! Jag tar kanske en poäng på tio! Det är tyvärr sällan jag har tid att spela något långparti mot datorn.

Men har du inte nytta av att du själv gjort programmet?

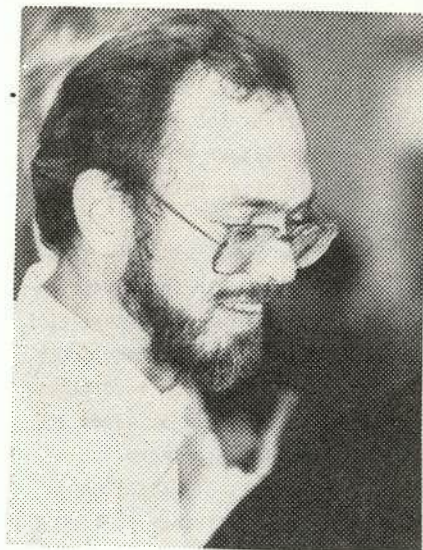
-Nej, egentligen inte. Jag kan inte förutse Plymates drag utan blir ofta överraskad. Möjligen kan jag förutse vad Plymate inte kommer att spela!

Vad anser du om PLY:s ratinglista?

-Jag tror att den stämmer mycket bra - i alla fall vid matchspel då datorn möter många olika motståndare. Men äger man en dator, så lär man sig så småningom svagheter och kan utnyttja dem, vilket betyder att man då värderar datorns spelstyrka något lägre. Datorn lär sig ju aldrig något utan upprepar sina misstag. -Jag har i alla fall aldrig sett något bättre ratingsystem för datorerna än det som finns i PLY.

Hur går det med dina nuvarande ansträngningar?

-Efter VM i Amsterdam har jag arbetat ungefär ett år med programmet. Många buggar har rättats och mycket annat har ändrats, men tyvärr kan jag inte påvisa någon förbättring i resultaten. Min

Ulf Rathsmann

senaste version av Plymateprogrammet spelar annorlunda, men jag kan inte säga roligare! Att den är bättre i slutspel är det enda jag säkert vågar påstå.

-Den version som ställde upp i Köln i somras trodde jag var en mycket stor förbättring. Fortsatt testspelande visar att det inte var så!

-Det har visat sig att det inte är så lätt att komma vidare. T ex så har den kommersiella Plymateversionen en förkärlek att spela fram kantbönderna lite för tidigt, t ex a2-a4. Det där ändrade jag på, men testresultaten blev inte bättre för det. När jag förhindrar draget a2-a4, så kanske det är så att Plymate i stället spelar ett ännu sämre drag. Kantbondedraget kanske ändå öppnade spelet, även om det inte såg så bra ut schackligt sett.

-Enligt tidigare erfarenheter kunde jag ändra lite här och där i programmet, och - vips! - hade det vunnit 100 ratingpoäng! Nu är det tydligen inte längre så!

Kanske det beror på att gränsen nu är nådd för processorn 6502?

-Det har man trott många gånger förut, vilket visat sig vara fel. Men kanske det gäller Brute Force-artade program. Kanske man måste införa en högre grad av selektivitet.

Kommer någon ny version av Plymateprogrammet snart att erbjudas svenska Chessägare?

-I dagsläget är det inte aktuellt. Om man inte skall göra folk besvikna, så måste man komma med något som är påvisbart bättre. Men det kan ändra sig snabbt - om jag kommer på något...

Har du några andra nyheter om Plymate?

-Ja, programmet kommer i en särskild modul till SciSys Leonardo. Detaljerna är inte klara, men enligt vad jag erfarit blir namnet "Brute Force". Det är ännu inte klart vilken version av Plymate det kommer att bli eller vilka megahertztal som kommer att gälla.

-Plymateprogrammet kommer också i fortsättningen att gälla som grundprogram i Mephisto under namnet MM2. Hege-ner & Glaser har för närvarande inte varit intresserade av att köpa in någon ny version.

Är det kanske dags för dig att byta processor?

-Kanske det, men det är ett mycket tungt beslut att fatta. Det tar nämligen ett års programmeringstid för att skapa ett dugligt schackprogram till en ny processor. Skall man fatta ett sådant beslut, måste man vara övertygad om att processorn är så mycket effektivare, att det är värt detta arbete. Som jag ser det, är det inte någon mening med att gå över till processorn 68 000. Det måste bli något som har mycket större kapacitet.

Vad tror du om utsikterna att komma ikapp Richard Langs Mephistoprogram?

-Det blir svårt, men det är klart att det går. Han har hittat en fruktbar metod, men jag är inte riktigt klar över vad det är. Men jag är övertygad om att det är hans program som är bra, och att det inte till så stor del beror på hårdvaran. Richard Lang skulle säkert också kunna skriva det bästa programmet till processorn 6502, om han hade lust.

-Richard Lang har två fördelar. För det första har han jobbat mycket intensivt ihop med Ossi Weiner, som är en mycket stark schackspelare. Det har säkert betytt en hel del för Lang.

-För det andra så har Lang tillgång till en schackautomat, som gör det möjligt att spela ett mycket stort antal partier automatiskt mot andra schackprogram. Detta ger honom stora möjligheter till att snabbt korrigera olika misstag hos hans program.

Hur bär du dig åt för att själv ta reda på om en ny version av Plymateprogrammet är bättre än den tidigare?

-Helt enkelt genom att testspela mot andra datorer. Jag har flera personer som hjälper till med detta. Men precis som PLY konstaterat är det inte så lätt att bli säker. Det krävs tyvärr ett mycket stort antal partier för att säkert bekräfta ratingskillnader på omkring 50

poäng. Man får lita på intuition och kvalitetsbedömning av partier.

Hur länge kommer du att forisatta med schackprogrammering?

-Jag har inga planer på att sluta utan kommer att hålla på länge till. Mitt intresse för dataschack är fortfarande brinnande. Jag har en idé om att någon gång syssla med att upprätta databaser för olika typer av slutspel - precis som Ken Thompson har gjort.

Till slut: När blir en dator världsmästare?

-Jag fick denna fråga första gången 1980 och svarade då: Om 100 år! Jag står fast vid denna bedömning, och svarar alltså nu: Om 93 år!

-Det räcker inte att komma upp till 2700 på PLY:s ratinglista, om en schackdator skall slå Kasparov. Det krävs åtminstone 2800, eftersom världsmästaren kan "lära" sig sin motståndare, vilket i alla fall dagens schackdatorer inte klarar av.

GÖRAN GROTTLING

KALLELSE TILL ÅRSMÖTE

Lördagen den 9 maj avhåller SSDF sitt årsmöte i Göteborg. Det blir inte något medlemsmöte i samma stil som de föregående. Ett sådant hoppas vi fortfarande kunna ordna i Stockholm, men det hänger på om några medlemmar i Stockholmsområdet har lust att ta på sig arbetet!

Årsmötet i Göteborg kommer att omfatta sedvanliga föreningsdemokratiska frågor. Bland punkterna finns val av styrelse, ekonomiska frågor, antagande av stadgar och diskussion om PLY.

Plats är ännu inte bestämd. Den är beroende av hur många som kommer! Vi får be dem som tänker komma att anmäla sig till Thoralf Karlsson eller Göran Grotting minst en vecka i förväg. Därefter kommer vi att meddela plats och tid.

Välkomna!

REVISIONEN KLAR!

Undertecknad, som av 1985 års årsmöte utsetts till revisor för granskning av föreningens räkenskaper och styrelsens förvaltning, får efter fullgjord granskning anförda följande:

Revisionen, som omfattar tiden 1986-01-01 - 1986-12-31, har inte givit anledning till anmärkning i avseende till mig överlämnade redovisningshandlingar, föreningens bokföring eller inventering- en av föreningens tillgångar eller eljest beträffande förvaltningen.

Jag tillstyrker att styrelseledamöterna beviljas ansvarsfrihet för den tid revisionen omfattar.

Göteborg den 8 februari 1987

Göran Norberg

DATORSKÖTARE SÖKES!

Årets Svenska Mästerskap i schack äger rum i Eriksdalshallen i Stockholm med start i slutet av juni.

SSDF har som vanligt fått tillstånd till att ställa upp med ett antal datorer i klass 1 - 3. Hur många platser vi får beror på hur många personer som säger ja till datorspel.

Vilka datorer som skall spela avgör vi själva, men självklart blir det intressant att se vad Mephisto Dallas kan uträtta i klass 1!

Men vi måste förstås ha datorskötare! Intresserade medlemmar kan anmäla sig till Thoralf Karlsson eller Göran Grotting! Viss ersättning utgår!

Första spelveckan pågår 27/6 - 3/7, då det endast är 8-mannagrupper.

Andra spelveckan pågår 5/7 - 11/7.